ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ WALTER VAN GERVEN της 22ας Φεβρουαρίου 1989 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Η δανική κυβέρνηση ζητεί, βάσει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ, τη μερική ακύρωση των αποφάσεων της Επιτροπής της 19ης Ιουνίου και της 18ης Αυγούστου 1987 σχετικά με την εκκαθάριση των λογαριασμών των κρατών μελών που αφορούν τις δαπάνες που έχουν χρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (στο εξής: ΕΓΤΠΕ), τμήμα Εγγυήσεων, για τα οικονομικά έτη 1983, 1984 και 1985 [1]. Η δανική κυβέρνηση βάλλει κατά της αρνήσεως της Επιτροπής να δεχθεί την κάλυψη από τα κοινοτικά κονδύλια δαπανών ύψους 4 710 776, 1 007 099 και 1 525 762 δανικών κορωνών (DKR) αντίστοιχα, τις οποίες κατέβαλε η Δανία ως επιστροφές λόγω εξαγωγής για το τυρί Grana Padano.

2. Τα επίδικα ποσά δεν αποτελούν το συνολικό ποσό που κατέβαλε η Δανία ως επιστροφές λόγω εξαγωγής για το τυρί Grana Padano. Αντιπροσωπεύουν μόνο τη διαφορά μεταξύ των τιμών που αντιστοιχούν στις δασμολογικές κλάσεις 04.04 Ε Ι ex a) 1 (Grana Padano, Parmigiano Reggiano) και 04.04 Ε Ι ex α) 3 [λοιποί (τυροί) (εκτός των τυρών των παραγομένων από ορό γάλακτος) περιεκτικότητος εις λιπαράς ουσίας κατά βάρος της ξηράς ουσίας ίσης ή ανωτέρας του 30 %]. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η Δανία κακώς εφάρμοσε την υψηλότερη τιμή, που αντιστοιχεί στην κλάση 04.04 Ε Ι ex a) 1. Στη συνοπτική της έκθεση σχετικά με τα αποτελέσματα των ελέγχων εκκαθαρίσεως των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ για το 1983, η Επιτροπή αναφέρει σχετικώς τα εξής:

« αυτή η δασμολογική θέση [διάκριση] [04.04 Ε Ι ex α) 1] προορίζεται αποκλειστικά για τα τυριά Grana Padano και Parmigiano Reggiano που πληρούν ορισμένες προδιαγραφές παραγωγής και ποιότητας και τα οποία έχουν παρασκευασθεί σε ορισμένες περιοχές της Ιταλίας. Η Επιτροπή έχει ήδη ανακοινώσει τις προδιαγραφές αυτές στα κράτη μέλη στο πλαίσιο μιας περίπτωσης έλλειψης νομιμότητας [πλημμέλειας]. Το τυρί που εξήγετο από τη Δανία δεν πληρούσε τις προδιαγραφές αυτές και έπρεπε να δηλωθεί στη δασμολογική θέση [διάκριση] 04.04 Ε Ι ex α) 3 » [2].

3. Οι διάδικοι δεν αμφισβητούν ότι το δανικό τυρί Grana, το οποίο αφορά η παρούσα υπόθεση και για το οποίο, κατά τη δανική κυβέρνηση, πρέπει να καταβάλλονται οι ίδιες επιστροφές όπως και για το τυρί Grana Padano, είναι αντίστοιχο, ως προς όλα τα κύρια χαρακτηριστικά του, με το ιταλικό τυρί Grana Padano, όσον αφορά, ειδικότερα, το σχήμα, τις διαστάσεις, την εξωτερική και εσωτερική όψη, το χρώμα, τη σύνθεση, τη σύσταση και τη γεύση, την περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες και σε νερό και την ωρίμανση.

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ολλανδική.

1 — Η πρώτη από τις αποφάσεις αυτές αναφέρεται και σε ορισμένες δαπάνες που έγιναν το 1982, ως προς τις οποίες, όμως, το 1982 η Επιτροπή είχε διατυπώσει επιφυλάξεις. Ως προς το πραγματικό αυτό ζήτημα δεν υφίσταται διαφωνία μεταξύ των διαδίκων.

2 — Σημείο 3.1.16 της συνοπτικής εκθέσεως για το 1983, έγγραφο Ι/165/86· στη συνοπτική έκθεση για το 1984 και 1985, η Επιτροπή παραπέμπει, στις αιτιολογικές σκέψεις της, και πάλι στο σημείο 3.1.16.

Η Επιτροπή το ανεγνώρισε σιωπηρώς[3], παραδεχόμενη στα έγγραφα της διαδικασίας ότι η μόνη καθοριστική διαφορά έγκειται στον ενδογενή, κατά τη γνώμη της, σύνδεσμο που υπάρχει μεταξύ των κανόνων περί παρεμβάσεων και των κανόνων περί επιστροφών (βλέπε κατωτέρω, σημείο 11 και επόμενα) και χαρακτηρίζοντας, εν συνεχεία, τα τυριά αυτά ως ανάλογα. Απαντώντας σε ερώτηση που τέθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εκπρόσωπος της Επιτροπής δήλωσε ρητώς ότι το δανικό τυρί Grana δεν διακρίνεται, ως εκ της φύσεώς του, από το τυρί Grana Padano.

4. Στο δικόγραφο της προσφυγής της, η δανική κυβέρνηση αμφισβητεί την ορθότητα της προαναφερθείσας ερμηνείας στην οποία προβαίνει η Επιτροπή (βλέπε ανωτέρω, σημείο 2) ως προς τις επιστροφές λόγω εξαγωγής, όχι όμως και ως προς τις παρεμβάσεις στο εσωτερικό της Κοινότητας, παρόλο που οι τελευταίες, δεδομένου ότι προβλέπονται μόνο για το πρώτο από τα εν λόγω τυριά (βλέπε κατωτέρω, σημείο 5), κάνουν ρητώς διάκριση μεταξύ του ιταλικού τυριού Grana Padano, το οποίο δικαιούται ονομασίας προελεύσεως[4], και άλλων αναλόγων τυριών (βλέπε κατωτέρω). Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ο εμπειρογνώμονας της Επιτροπής, οι παρεμβάσεις αυτές ποτέ δεν εφαρμόστηκαν ούτε στην Ιταλία, όπου οι παραγωγοί πωλούν σε τιμή σαφώς υψηλότερη από την τιμή παρεμβάσεως, ούτε στη Δανία, όπου η παραγωγή γίνεται πράγματι με μόνο σκοπό την εξαγωγή σε τρίτες χώρες. Όπως και αν έχει το τελευταίο αυτό ζήτημα, η προσφυγή ακυρώσεως της δανικής κυβερνήσεως αναφέρεται αποκλειστικώς στην απόδοση των επιστροφών λόγω εξαγωγής.

Το νομοθετικό πλαίσιο

5. Στο επίκεντρο της αντιδικίας μεταξύ των διαδίκων βρίσκεται το σύνολο των κανονισμών περί κοινής οργανώσεως των αγορών στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων. Παρόλο που συμφωνούν ότι η δίκη περιορίζεται στο θέμα των επιστροφών, οι διάδικοι αναπτύσσουν την επιχειρηματολογία τους ξεκινώντας από το σύστημα των παρεμβάσεων. Επομένως, είναι ανάγκη να γίνει συνοπτική παρουσίαση καθενός από τα συστήματα αυτά.

Όσον αφορά τις *τιμές παρεμβάσεως*, οι κανονισμοί που έχει εκδώσει το Συμβούλιο στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων παραπέμπουν προδήλως στην ιταλική νομοθεσία σχετικά με τις ονομασίες προελεύσεως. Αυτό συμβαίνει, ειδικότερα, στο άρθρο 5, παράγραφος 2, του εν προκειμένω βασικού κανονισμού, δηλαδή του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων[5], στον οποίο γίνεται αναφορά «στις περιοχές της Κοινότητος όπου παράγονται οι ανωτέρω τυροί (το Grana Padano και το Parmigiano Reggiano) που δικαιούνται αυτής της ονομασίας καταγωγής»· το άρθρο 8, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού αναφέρεται στον «οργανισμό παρεμβάσεως που ορίζεται από το κράτος μέλος στο οποίο παράγονται οι τυροί Grana Padano και Parmigiano Reggiano που δικαιούνται της ονομασίας καταγωγής». Εν συνε-

3 — Δεν μπορεί, βεβαίως, προκειμένου να γίνει διάκριση μεταξύ των δύο τυριών, να αντληθεί επιχείρημα από το γεγονός και μόνο ότι η ονομασία «Padano» αναφέρεται σε ένα μέρος της πεδιάδας του Πάδου στην Ιταλία. Όπως το «Padano» αναφέρεται σε ένα μέρος της πεδιάδας του Πάδου, το Edam ή το Gouda αναφέρονται σε πόλη των Κάτω Χωρών· εντούτοις, στην απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 1988 (επί της υποθέσεως 286/86, Deserbais, Συλλογή 1988, σ. 4907), το Δικαστήριο δέχτηκε ως αυτονόητο ότι και άλλα κράτη μέλη εκτός από τις Κάτω Χώρες, επομένως δε και άλλες πόλεις εκτός από την πόλη Edam μπορούν να παράγουν τυρί Edam.

4 — Το Parmigiano Reggiano, ένα άλλο τυρί για το οποίο εφαρμόζεται, στην Ιταλία, σύστημα ελεγχομένης ονομασίας, υπάγεται, βάσει των κοινοτικών κανονισμών, σε καθεστώς ίδιο με του Grana Padano. Το γεγονός αυτό δεν προβάλλεται κατά την παρούσα δίκη και δεν θα το λάβω υπόψη κατωτέρω (με εξαίρεση την παράθεση ορισμένων αποσπασμάτων από κανονισμούς). Υπάρχει μια διαφορά ως προς το νομικό καθεστώς, με την οποία δεν χρειάζεται να ασχοληθεί εν προκειμένω το Δικαστήριο, κατά το ότι το Parmigiano Reggiano, αντίθετα από το Grana Padano, προστατεύεται, ως τυρί και από άποψη ονομασίας προελεύσεως, βάσει της Συμβάσεως της Stresa της 1ης Ιουνίου 1951, που υπογράφηκε από ορισμένα κράτη μέλη μεταξύ των οποίων η Ιταλία και η Δανία (σχετικά με τη σύμβαση αυτή, βλέπε τελευταία την απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 1988 επί της υποθέσεως 286/86, Deserbais, Συλλογή 1988, σ. 4907, σκέψη 18).

5 — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 82.

χεία, υπάρχει ο κανονισμός (ΕΟΚ) 971/68 του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1968, περί καθορισμού των γενικών κανόνων που διέπουν τα μέτρα παρεμβάσεως στην αγορά των τυριών Grana Padano (και Parmigiano Reggiano)[6]. Τόσο το άρθρο 1 όσο και το άρθρο 10 του κανονισμού αυτού αναφερόμενα στον οργανισμό παρεμβάσεως εννοούν προφανώς τον ιταλικό οργανισμό παρεμβάσεως. Κατ' ανάλογο τρόπο, το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχεία α) και β), του κανονισμού 1107/68 της Επιτροπής, της 27ης Ιουλίου 1968, περί των λεπτομερειών εφαρμογής των παρεμβάσεων στην αγορά των τυρών Grana Padano και Parmigiano Reggiano[7], κάνει λόγο, ως προς το τυρί Grana Padano, για σήμα ποιότητος («scelto 0/1») σύμφωνα με την εφαρμοστέα ιταλική νομοθεσία[8].

6. Η ratio legis του ειδικού καθεστώτος παρεμβάσεως που ισχύει για το τυρί Grana Padano συνάγεται από το άρθρο 5, παράγραφος 2, του προαναφερθέντος κανονισμού 804/68, κατά το οποίο «οι τιμές παρεμβάσεως για τους τυρούς που αναφέρονται στην παράγραφο 1, στοιχείο γ), καθορίζονται σε τέτοια επίπεδα, ώστε οι γαλακτοπαραγαγωγοί που είναι εγκατεστημένοι στις περιοχές της Κοινότητος όπου παράγονται οι ανωτέρω τυροί που δικαιούνται αυτής της ονομασίας καταγωγής να έχουν διαρκή εξασφάλιση, όσον αφορά την τιμή γάλακτος στην παραγωγή, ίδια με εκείνη η οποία παρέχεται με τα μέτρα παρεμβάσεως για το αποκορυφωμένο γάλα και το βούτυρο».

Ο λόγος για τον οποίο ορισμένα τυριά (το Grana Padano και το Parmigiano Reggiano) θεωρήθηκαν συμπληρωματικώς, ως προς την Ιταλία, ως παράγωγα προϊόντα, για τα οποία προβλέπεται, παράλληλα με το βούτυρο και το αποκορυφωμένο γάλα σε σκόνη, παρέμβαση είναι η μικρή παραγωγή των τελευταίων αυτών προϊόντων στην Ιταλία, η οποία δημιούργησε την ανάγκη να προστεθεί, ως προς τη χώρα αυτή, ένα αντιπροσωπευτικό προϊόν για την παραγωγή του οποίου μπορεί να χρησιμοποιείται αποκλειστικώς και μόνο γάλα παραγόμενο σε ορισμένες ιταλικές περιοχές[9]. Κατ' αυτό τον τρόπο, παρέχονται στους ιταλούς

6 — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 113.

7 — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 15.

8 — Σχετικά με τις πρόσφατες ρυθμίσεις της ιταλικής νομοθεσίας, βλέπε «La Villa», στο Cohen Jehoram (εκδ.): *Protection of Geographic Denominations of Goods and Services*, 1980, σ. 37 και επ., ιδίως σ. 53· αναφέρεται, όπως εν προκειμένω και η Επιτροπή, στο «Decreto del Presidente della Repubblica» N°. 1269, της 30ής Οκτωβρίου 1955, που έχει δημοσιευθεί στην GURI 1955, N° 295, σ. 4401. Κατά το διάταγμα αυτό, η ονομασία «Grana Padano» χρησιμοποιείται, στο πλαίσιο του νόμου N° 125, της 10ής Απριλίου 1954, σχετικά με την «Tutela delle denominazioni di origine e tipiche dei formaggi», ο οποίος έχει δημοσιευθεί στην GURI, 1954, N° 99, σ. 1294) και κατόπιν πρωτοβουλίας του Comitato nazionale per la tutela delle denominazione di origine et tipiche dei formaggi που συνεστήθη με το άρθρο 4 του νόμου αυτού (βλέπε GURI 1955, N° 187, σ. 2896), μόνο για τα τυριά που παράγονται στο έδαφος των επαρχιών Alessandria, Asti, Cuneo, Novara, Torino, Vercelli, Bergamo, Brescia, Como, Cremona, Mantova (αριστερά του Πάδου), Milano, Pavia, Sondrio, Varese, Trento, Padova, Rovigo, Treviso, Venezia, Verona, Vicenza, Bologna (δεξιά του Reno), Ferrara, Forlì, Piacenza και Ravenna.

9 — Στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β), πρώτη περίπτωση, του κανονισμού 1107/68 της Επιτροπής, της 27ης Ιουλίου 1968, περί των λεπτομερειών εφαρμογής των παρεμβάσεων στην αγορά των τυρών Grana Padano και Parmigiano Reggiano, ορίζονται τα εξής: «Το κράτος μέλος θεσπίζει όλες τις απαραίτητες διατάξεις για να εξασφαλίσει ότι οι επιχειρήσεις παραγωγής μεταποιούν αποκλειστικά το γάλα της κανονικής τους ζώνης συγκεντρώσεως.» Όπως υποστηρίζει, χωρίς να διαψευσθεί, η Επιτροπή, η διάταξη αυτή αναφέρεται στο «Decreto del presidente della Repubblica» N° 1269, της 30ής Οκτωβρίου 1955, που μνημονεύεται στην προηγούμενη σημείωση, το οποίο προσδιορίζει τις περιοχές στις οποίες πρέπει να παράγεται το Grana Padano· το ίδιο διάταγμα θέτει μια προϋπόθεση σχετικά με την ποιότητα του χρησιμοποιουμένου γάλακτος («γάλα από αγελάδες των οποίων η βασική τροφή συνίσταται σε χλωρή ή διατηρημένη χορτονομή, το οποίο λαμβάνεται με δύο αρμέγματα την ημέρα και, αφού κατακαθίσει, αποκορυφώνεται μερικώς με το χέρι»). Η ύπαρξη της διατάξεως αυτής σχετικά με το χρησιμοποιούμενο γάλα, καθώς και οι ορισμοί των ονομασιών προελεύσεως («denominazioni di origine») και των «τυπικών ονομασιών») («denominazioni tipiche») που περιέχονται αντίστοιχα στα άρθρα 1 και 2 του διατάγματος, των οποίων η μόνη διαφορά συνίσταται στην επίδραση που υποτίθεται ότι ασκούν οι «ζώνες παραγωγής» («le zone di produzione») επί των κριτηρίων καθορισμού των ονομασιών προελεύσεως, επιτρέπουν να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το χρησιμοποιούμενο γάλα πρέπει πράγματι να προέρχεται από τις αναφερθείσες περιοχές. Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται από τους ορισμούς των «denominazioni di origine» και των «denominazioni tipiche» κατά το άρθρο 2 του νόμου N° 125, που μνημονεύεται στην προηγούμενη σημείωση, το οποίο ορίζει ότι τα χαρακτηριστικά των περί ων ο λόγος τυριών, όσον αφορά τις ονομασίες προελεύσεως, «προκύπτουν βασικώς από τις ιδιαίτερες συνθήκες του περιβάλλοντος εντός του οποίου πραγματοποιείται η παραγωγή» και, όσον αφορά τις τυπικές ονομασίες, από «ειδικές μεθόδους ως προς τον τρόπο παραγωγής».

γαλακτοπαραγωγούς, όσον αφορά την τιμή του γάλακτος, οι ίδιες « διαρκείς εξασφαλίσεις » με αυτές που παρέχονται στους παραγωγούς άλλων περιοχών της Κοινότητας.

Ας εξετάσουμε τώρα τους κανονισμούς που αναφέρονται στις *επιστροφές*. Ενώ, όπως προανέφερα, στον βασικό κανονισμό 804/68 του Συμβουλίου το άρθρο 5, περί τιμών παρεμβάσεως (τίτλος I), και το άρθρο 8, περί παρεμβάσεων (τίτλος II), αναφέρονται ρητώς στο « Grana Padano, που δικαιούται της ονομασίας καταγωγής », τα άρθρα που αναφέρονται στο καθεστώς των εμπορικών ανταλλαγών με τις τρίτες χώρες και επομένως στις επιστροφές (τίτλος III) δεν μνημονεύουν το Grana Padano (ούτε, εξάλλου, και ο τίτλος IV περί των γενικών διατάξεων). Ο κανονισμός 876/68 του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1968, περί καθορισμού, στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, των γενικών κανόνων για τη χορήγηση επιστροφών κατά την εξαγωγή και τα κριτήρια καθορισμού του ύψους τους[10], δεν αναφέρει αυτό το Grana Padano ούτε τις ονομασίες προελεύσεως.

Όσον αφορά τους κανονισμούς της Επιτροπής, διαπιστώνεται μία εξέλιξη. Στους κατ' έτος εκδιδομένους κανονισμούς περί καθορισμού των επιστροφών, μέχρι και το 1979[11], η δασμολογική κλάση 04.04 E I ex α) 1 φέρει τον τίτλο « Grana » χωρίς τίποτε άλλο. Μόλις από το 1980, στο παράρτημα, ο τίτλος αυτός έγινε « Grana Padano » και προβλέφθηκε διαφορετικό ποσό επιστροφής για τις δασμολογικές κλάσεις 04.04 E I ex α) 1 (Grana Padano) και 04.04 E I ex α) 3 [άλλα (τυριά)][12]. Οι κανονισμοί περί καθορισμού επιστροφών οι οποίοι ακολούθησαν, ιδίως δε ο κανονισμός 33/82, της 7ης Ιανουαρίου 1982[13] — δηλαδή ο κανονισμός που ήταν εφαρμοστέος κατά την έναρξη της περιόδου που αφορά η παρούσα υπόθεση — δεν κάνουν πάντοτε λόγο, στις αιτιολογικές τους σκέψεις ή στις διατάξεις τους, για το Grana Padano ή για ονομασίες προελεύσεως, η δε διαφορά ως προς τη μεταχείριση εμφαίνεται πάντοτε στο παράρτημα από την αναγραφή διαφορετικών ποσών επιστροφών για τις προαναφερθείσες δύο δασμολογικές κλάσεις. Εξάλλου, ο τίτλος που αναγράφεται στην ονοματολογία των εμπορευμάτων Nimexe είναι πάντοτε απλώς και μόνο « Grana », χωρίς τίποτε άλλο[14], η κατάσταση δε αυτή δημιουργεί σύγχυση, ενόψει του άρθρου 19 του προαναφερθέντος βασικού κανονισμού 804/68[15]. Στις επεξηγηματικές σημειώσεις του δασμολογίου, τις οποίες έχει συντάξει η Επιτροπή, στο σημείο 04.04 E το « Grana » περιγράφεται ως τυρί του οποίου τόσο το « Parmigiano Reggiano » όσο και το « Grana Padano » αποτελούν υποκατηγορίες, ενώ στο σημείο 04.04 E II ex α) το « Grana » αναφέρεται απλώς και μόνον ως σκληρό τυρί, δίπλα στο « Parmigiano Reggiano ».

10 — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 105.

11 — Οι δύο τελευταίοι είναι ο κανονισμός 1654/78 της Επιτροπής, της 14ης Ιουλίου 1978, περί καθορισμού των επιστροφών στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων για τα προϊόντα που εξάγονται ως έχουν (PB L 192 της 15.7.1978, σ. 5), και ο κανονισμός 2033/79 της Επιτροπής, της 18ης Σεπτεμρίου 1979, περί καθορισμού των επιστροφών λόγω εξαγωγής στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (PB L 235 της 19.9.1979, σ. 5).

12 — Κανονισμός 2822/79 της Επιτροπής, της 14ης Δεκεμβρίου 1979, περί καθορισμού των επιστροφών λόγω εξαγωγής στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (PB L 320 της 15.12.1979, σ. 20).

13 — ΕΕ L 4 της 8.1.1982, σ. 15.

14 — Παράρτημα του κανονισμού 3631/85 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 1985, για την τροποποίηση της ονοματολογίας των εμπορευμάτων για τις στατιστικές του εξωτερικού εμπορίου της Κοινότητας και του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών (Nimexe) (ΕΕ L 353 της 30.12.1985, σ. 3, ιδίως σ. 36).

15 — Κατά το *άρθρο 19, παράγραφος 1*, « οι γενικοί κανόνες για την ερμηνεία του κοινού δασμολογίου και οι ειδικοί κανόνες για την εφαρμογή του εφαρμόζονται στη δασμολογική κατάταξη των προϊόντων τα οποία αφορά ο παρών κανονισμός. Η δασμολογική ονοματολογία που προκύπτει από την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού περιλαμβάνεται στο κοινό δασμολόγιο ».

8. Παρόλο που η ρύθμιση περί επιστροφών εμφανίζεται έτσι κάπως διφορούμενη, η κατά το έτος 1979 επελθούσα τροποποίηση του τίτλου της δασμολογικής κλάσεως 04.04E I ex α) 1 και η αναγραφή διαφορετικών ποσών επιστροφών για τις κλάσεις 04.04 E I ex α) 1 και 04.04 E I ex α) 2 καταδεικνύουν πάντως ότι η *Επιτροπής* είχε αναντίρρητα την πρόθεση να υπαγάγει στην πρώτη από τις αναφερθείσες δασμολογικές κλάσεις μόνο το Grana Padano που δικαιούται της ιταλικής ονομασίας προελεύσεως, επιφυλάσσοντάς του προτιμησιακή μεταχείριση.

Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή εξήγησε αυτή τη στάση προβάλλοντας λόγους εμπορικής πολιτικής. Κατά το έτος 1979, η Επιτροπή είχε πράγματι παρατηρήσει ότι ορισμένοι βέλγοι παραγωγοί παρήγαν και εξήγαν στις Ηνωμένες Πολιτείες ένα τυρί του τύπου του τυριού που μας απασχολεί εν προκειμένω. Δεδομένου ότι για την παραγωγή του (βελγικού) αυτού τυριού δεν υπήρχε υποχρέωση να χρησιμοποιείται γάλα προερχόμενο από ειδικώς ορισμένη περιοχή (της Ιταλίας), οι παραγωγοί μπορούσαν να το παράγουν με μικρότερο κόστος και να το προσφέρουν στην αμερικανική αγορά σε τιμή χαμηλότερη από την τιμή των ιταλικών προϊόντων, προκαλώντας έτσι τη δυσαρέσκεια των αντίστοιχων αμερικανών εμπόρων. Προκειμένου να διατηρηθούν οι καλές σχέσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες και, παράλληλα, μέσω των επιστροφών, να εξακολουθήσει η στήριξη της παραγωγής γάλακτος στην Ιταλία [16], η Επιτροπή θεώρησε απαραίτητο να καθιερώσει διαφορετική μεταχείριση μεταξύ του ιταλικού Grana Padano και των άλλων τυριών Grana [17] από 1ης Ιανουαρίου 1980. Η υλοποίηση της πολιτικού χαρακτήρα αποφάσεως αυτής έγινε με την προσθήκη της λέξεως « Padano » στο κείμενο της δασμολογικής κλάσεως 04.04 E I ex α) 1 στον κανονισμό περί καθορισμού των επιστροφών.

Απόρριψη του επιχειρήματος εξ αντιδιαστολής

9. Η δανική κυβέρνηση συνάγει επιχείρημα εξ αντιδιαστολής από τις ανωτέρω συνοπτικώς εκτεθείσες διαφορές μεταξύ κανόνων περί παρεμβάσεων και κανόνων περί επιστροφών. Κατά τη δανική κυβέρνηση, βάσει του επιχειρήματος αυτού, στα τυριά που κατά τους εφαρμοστέους εθνικούς κανόνες μπορούν να ονομάζονται « Grana Padano » πρέπει να μπορεί να χορηγείται (από 1ης Ιανουαρίου 1980) η αυξημένη επιστροφή της κλάσεως 04.04 E I ex α) 1.

Το επιχείρημα είναι το ακόλουθο: ούτε οι διατάξεις περί επιστροφών του βασικού κανονισμού 804/68, ούτε ο κανονισμός 876/68 του Συμβουλίου, περί καθορισμού των γενικών κανόνων περί επιστροφών, ούτε οι αιτιολογικές σκέψεις ούτε το κείμενο των κανονισμών της Επιτροπής περί καθορισμού των επιστροφών περιέχουν την ονομασία « Grana Padano » και βεβαίως τη διατύπωση « που δικαιούνται της ονομασίας προελεύσεως ». Το πράγμα έχει, προδήλως, διαφορετικά όσον αφορά το σύστημα παρεμβάσεων: εδώ υπάρ-

16 — Δεν υπήρχε de facto στήριξη με παρεμβάσεις· βλέπε ανωτέρω σημείο 4.

17 — Από την ίδια ημερομηνία, σε άλλα ιταλικά τυριά Grana, δηλαδή το Grana Veneziano και το Grana Lombardo (τα οποία, όπως εκτέθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, αντιπροσωπεύουν περί το 5 % της ιταλικής παραγωγής) δεν έχει ακόμη καταστεί δυνατό να εφαρμόζεται, όπως σε μη ιταλικά Grana, παρά μόνον ο χαμηλός συντελεστής επιστροφής.

χουν σαφείς κανονιστικές ρυθμίσεις οι οποίες θεσπίζουν ρητώς και με αναφορά της ratio legis μία προτιμησιακή ρύθμιση για το « Grana Padano που δικαιούται της ονομασίας προελεύσεως ». Η αντίθεση αυτή δείχνει ότι το Συμβούλιο, αλλά και η Επιτροπή, τουλάχιστον στην αρχή, δεν θέλησαν να θεσπίσουν, όσον αφορά τις επιστροφές, προτιμησιακή ρύθμιση για το Grana Padano που δικαιούται της ονομασίας καταγωγής. Η δανική κυβέρνηση θεωρεί ότι αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι η Επιτροπή χρησιμοποίησε, για πρώτη φορά, τη λέξη « Padano » στο παράρτημα των κανονισμών περί καθορισμού των επιστροφών — και μάλιστα, εν προκειμένω, χωρίς να προσθέσει τις λέξεις « που δικαιούται της ονομασίας προελεύσεως » — μόλις από 1ης Ιανουαρίου 1980 [18].

Η εξ αντιδιαστολής επιχειρηματολογία αυτή δεν με πείθει. Κατά τη γνώμη μου, δεν μπορεί να συναχθεί κανένα συμπέρασμα προς τη μία ή προς την άλλη κατεύθυνση από το γεγονός ότι αρχικά στους κανόνες περί επιστροφών στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων δεν γινόταν αναφορά στο Grana Padano που δικαιούται της ονομασίας προελεύσεως. Στους κανονισμούς του Συμβουλίου, βέβαια, η αναφορά αυτή δεν απαντά στον τομέα των επιστροφών. Σημαίνει, όμως, αυτό ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε — κατ' αναλογίαν προς τις διατάξεις περί παρεμβάσεων — να επαναλάβει την αναφορά αυτή και για τις επιστροφές, όπως έκανε κατόπιν; Νομίζω ότι μια τέτοια κατ' αναλογία εφαρμογή, εφόσον δεν την αποκλείουν ρητώς οι κανονισμοί του Συμβουλίου, είναι δυνατή στο πλαίσιο της εκτελεστικής αρμοδιότητας της Επιτροπής. Αυτό που έχει σημασία εν προκειμένω είναι αν η Επιτροπή, ενεργώντας κατ' αυτό τον τρόπο, παρέβη κάποια διάταξη αναγκαστικού δικαίου της Συνθήκης ή του βασικού κανονισμού 804/68. Αυτό νομίζω ότι είναι το πραγματικό ζήτημα, με το οποίο και θα ασχοληθώ στη συνέχεια.

18 — Προς στήριξη του εξ αντιδιαστολής επιχειρήματος, η Δανία αναφέρει την περίπτωση του « Prosciutto di Parma » [χοιρομέρι (ζαμπόν) Πάρμας] και του « Prosciutto di San Daniele » [χοιρομέρι (ζαμπόν) San Daniele], δύο ειδών ζαμπόν που προστατεύονται στην Ιταλία με ονομασία προελεύσεως και για τα οποία υπάρχει ειδική ρύθμιση επιστροφών θεμελιούμενη σε ρητές κανονιστικές διατάξεις της Επιτροπής και όχι απλώς σε διαφορετικές δασμολογικές κλάσεις περιεχόμενες σε παράρτημα (βλέπε κανονισμό 3037/87 της Επιτροπής, της 9ης Οκτωβρίου 1987, περί καθορισμού των επιστροφών κατά την εξαγωγή στον τομέα του χοιρείου κρέατος, ΕΕ L 288 της 10.10.1987, σ. 13). Η αντιπαράθεση αυτή, όπως, έχει μικρή μόνον αξία, δεδομένου ότι ως προς τα προϊόντα αυτά υπάρχει μόνον ένα σύστημα επιστροφών και δεν υπάρχει σύστημα παρεμβάσεων.

Το άρθρο 17, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68

10. Το προαναφερθέν ζήτημα βρίσκεται και στο επίκεντρο της επιχειρηματολογίας της δανικής κυβερνήσεως, η οποία παραπέμπει στο άρθρο 17, παράγραφος 2, του κανονισμού 804/68 του Συμβουλίου, κατά το οποίο η καθοριζόμενη επιστροφή πρέπει να είναι η ίδια για ολόκληρη την Κοινότητα, μπορεί όμως να διαφοροποιείται ανάλογα με τους τόπους προορισμού. Εδώ πρόκειται πράγματι για εφαρμογή της αρχής της ισότητας, όπως η αρχή αυτή ισχύει γενικώς όσον αφορά την κοινή γεωργική πολιτική. Η δανική κυβέρνηση υποστηρίζει, όχι αδικαιολόγητα [19], ότι η αρχή αυτή πρέπει να θεωρείται ως ερμηνευτική κατευθυντήρια γραμμή όταν το κείμενο ενός κανονισμού μπορεί να ερμηνευθεί κατά δύο

19 — Βλέπε απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Νοεμβρίου 1986 στις υποθέσεις 201 και 202/85, Klensch, Συλλογή 1986, σ. 3477, σκέψη 21): « όταν ένα κείμενο κοινοτικού παραγώγου δικαίου χρήζει ερμηνείας, η ερμηνεία αυτή πρέπει, κατά το μέτρο του δυνατού, να είναι σύμφωνη με τις διατάξεις της Συνθήκης και ειδικότερα, στην προκειμένη περίπτωση, με την απαγόρευση των διακρίσεων μεταξύ παραγωγών της Κοινότητας, που προβλέπει το άρθρο 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης ».

διαφορετικούς τρόπους. Εν προκειμένω, η δανική κυβέρνηση αντλεί από αυτό ένα επιχείρημα προς στήριξη του προαναφερθέντος εξ αντιδιαστολής συναγομένου συμπεράσματος: δεδομένου ότι υπάρχει αμφιβολία σχετικά με το ζήτημα αν το Συμβούλιο σκόπευε πράγματι να κάνει διάκριση, όσον αφορά τις επιστροφές, μεταξύ του τυριού Grana Padano που δικαιούται της ιταλικής ονομασίας προελεύσεως και άλλων τυριών Grana, το άρθρο 17, παράγραφος 2, επιβάλλει να επιλεγεί η ερμηνεία κατά την οποία όλα τα τυριά τύπου Grana της Κοινότητας τυγχάνουν της ιδίας μεταχειρίσεως από άποψη επιστροφών λόγω εξαγωγής.

Ο ισχυρισμός αυτός είναι σημαντικός, καθόσον μάλιστα, αν υποτεθεί ότι γίνει δεκτός στο σύνολό του — με άλλα λόγια, αν υποτεθεί ότι η διάκριση που καθιερώνεται μεταξύ των τυριών Grana πρέπει να θεωρηθεί αντίθετη προς τη γενική αρχή της ισότητας (βλέπε κατωτέρω σημείο 13) —, μπορεί να επαναθέσει εν αμφιβόλω ολόκληρο το σύστημα, συμπεριλαμβανομένης της ρυθμίσεως περί παρεμβάσεων, πράγμα στο οποίο ούτε και η δανική κυβέρνηση δεν θέλησε (ή δεν τόλμησε) να αποβλέψει[20] και για το οποίο δεν πρόκειται, επομένως, εδώ [βλέπε κατωτέρω σημείο 14].

11. Η Επιτροπή αντικρούει το επιχείρημα της δανικής κυβερνήσεως και υποστηρίζει ότι το Grana Padano που δικαιούται της ιταλικής ονομασίας προελεύσεως είναι προϊόν διακεκριμένο από τα άλλα τυριά του ιδίου τύπου. Προς στήριξη των απόψεών της, βεβαίως, η Επιτροπή δεν αναφέρεται σε διαφορές ως προς τη φύση των προϊόντων, οι οποίες προφανέστατα δεν υπάρχουν (βλέπε ανωτέρω σημείο 3), αλλά στο γεγονός ότι το Grana Padano που δικαιούται της ιταλικής ονομασίας προελεύσεως υπόκειται σε εντελώς διαφορετικές νομικές ρυθμίσεις. Η Επιτροπή αναφέρεται, ειδικώς, στην υποχρέωση χρησιμοποιήσεως για την παραγωγή του ιταλικού τυριού γάλακτος προερχομένου από ορισμένες σαφώς προσδιοριζόμενες ιταλικές περιοχές, πράγμα που καθιστά το τυρί αυτό ακριβότερο, παραδείγματος χάρη, από το δανικό τυρί Grana, για την παραγωγή του οποίου μπορεί να χρησιμοποιείται φθηνότερο γάλα. Αυτή η διαφορά τιμής, που οφείλεται στη διαφορά κόστους παραγωγής, έχει ως συνέπεια ότι κατά το κοινοτικό καθεστώς παρεμβάσεως το τυρί Grana Padano που δικαιούται της ιταλικής ονομασίας καταγωγής τυγχάνει διαφορετικής μεταχειρίσεως, πράγμα που, κατά την Επιτροπή, έχει με τη σειρά του ως συνέπεια ότι λόγω του ενδογενούς συνδέσμου που υπάρχει μεταξύ των εσωτερικών παρεμβάσεων και των επιστροφών λόγω εξαγωγής, το τυρί αυτό πρέπει να τυγχάνει διαφορετικής μεταχειρίσεως και στο πλαίσιο του συστήματος επιστροφών.

12. Η επιχειρηματολογία της Επιτροπής μου φαίνεται πειστική. Εφόσον είναι δεδομένο ότι το τυρί Grana Padano για το οποίο πρόκειται απολαύει προστασίας στο πλαίσιο της εσωτερικής οργανώσεως της αγοράς, πρέπει να απολαύει στηρίξεως και εν αναφορά προς την εξαγωγή σε ξένες αγορές, ώστε να εξακολουθεί να είναι και εκεί ανταγωνιστικό[21]. Εν προκει-

20 — Ίσως έχει σημασία σχετικά το γεγονός ότι, όπως η ίδια η Δανική Κυβέρνηση επεσήμανε στο δικόγραφο της προσφυγής της, στη Δανία εφαρμόζεται επίσης, στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντα, ένα σύστημα παρεμβάσεων αναφορικά με μια εθνική ρύθμιση περί ποιότητας ή αναγνωρίσεως, όσον αφορά έναν ειδικό τύπο βουτύρου («lurmaerket»).

21 — Μπορεί σχετικώς να αναφερθεί το άρθρο 33 του κανονισμού 804/68, κατά το οποίο, βάσει γενικής διατάξεως (και επομένως εφαρμοστέας και επί των επιστροφών λόγω εξαγωγής), λαμβάνονται υπόψη «παράλληλα και κατά τον κατάλληλο τρόπο» στόχοι γεωργικής πολιτικής και εμπορικής πολιτικής. Στη νομολογία του Δικαστηρίου, όμως, ανευρίσκονται λίγα ή και καθόλου στοιχεία που να συνηγορούν υπέρ της υπάρξεως «ενδογενούς» συνδέσμου μεταξύ παρεμβάσεων και επιστροφών. Στο πλαίσιο της καταπολεμήσεως των καταχρήσεων, το Δικαστήριο αναγνωρίζει, πράγματι, την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ επιστροφών λόγω εξαγωγής και εισφορών λόγω εισαγωγής (βλέπε απόφαση της 7ης Ιουλίου 1981 στην υπόθεση 158/80, Rewe, Συλλογή 1981, σ. 1805, σκέψη 22). Ωστόσο, το Δικαστήριο δεν αναγνωρίζει την ύπαρξη τέτοιου συνδέσμου μεταξύ επιστροφών και νομισματικών εξισωτικών ποσών (βλέπε απόφαση της 5ης Μαρτίου 1980 στην υπόθεση 38/79, Butter- und Eierzentrale Nordmark, Rec. 1980, σ. 643, σκέψεις 7 έως 9). Ορισμένα στοιχεία υπέρ της απόψεως περί υπάρξεως συνδέσμου μεταξύ παρεμβάσεων και επιστροφών μπορούν να συναχθούν από την ακόλουθη σκέψη της αποφάσεως της 4ης Μαρτίου 1980 στην υπόθεση 49/79, Pool, Rec. 1980, σ. 569, σκέψη 10: «οι τιμές που επιτυγχάνουν οι μεμονωμένοι παραγωγοί προσδιορίζονται εμμέσως από τις παρεμβάσεις στην αγορά σε συνδυασμό με τη ρύθμιση των εξωτερικών εμπορικών ανταλλαγών της Κοινότητας».

μένω, ωστόσο, το πράγμα δεν έχει έτσι συνεπεία της καταβολής ποσών στο πλαίσιο των παρεμβάσεων, που ήταν απαραίτητες προκειμένου να εξασφαλισθεί στους παραγωγούς του τυριού υψηλότερη τιμή. Στην πραγματικότητα, όπως προαναφέρθηκε (βλέπε ανωτέρω σημείο 4), δεν χρειάστηκε, μέχρι στιγμής, να γίνουν παρεμβάσεις αυτού του είδους, δεδομένου ότι η τιμή που πέτυχαν οι ιταλοί παραγωγοί είναι υψηλότερη από την τιμή παρεμβάσεως. Αυτό οφείλεται, ωστόσο, στο υψηλότερο κόστος παραγωγής και στο γεγονός ότι ο καταναλωτής είναι διατεθειμένος να πληρώσει περισσότερο για το τυρί Grana Padano που δικαιούται της ονομασίας προελεύσεως.

Στην πραγματικότητα, η επιχειρηματολογία της Επιτροπής παραπέμπει σε ιταλικές προδιαγραφές σχετικά με την ποιότητα και την ονομασία προελεύσεως του ιταλικού τυριού Grana Padano, προγενέστερες της Συνθήκης ΕΟΚ. Όπως σημειώθηκε προηγουμένως (βλέπε ανωτέρω σημείο 5), η υποχρέωση των ιταλών παραγωγών να χρησιμοποιούν για την παραγωγή αυτού του τυριού γάλα προερχόμενο από σαφώς καθορισμένη περιοχή πηγάζει από διατάξεις της ιταλικής νομοθεσίας του έτους 1955. Η υποχρέωση αυτή έχει πράγματι ως συνέπεια διαφορετικό κόστος παραγωγής — σύμφωνα με δήλωση της Επιτροπής, η οποία δεν διαψεύσθηκε, το επιπλέον αυτό κόστος ανέρχεται σε 4 έως 6 Ecu ανά 100 κιλά τυριού — και η Επιτροπή μπορεί ενόψει αυτής της υποχρεώσεως να υποστηρίξει ότι το τυρί Grana Padano που δικαιούται της ιταλικής ονομασίας προελεύσεως είναι ξεχωριστό τυρί και επομένως, παρά το άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 του Συμβουλίου, μπορεί, ως ξεχωριστό προϊόν, να τυγχάνει διαφορετικής και ευνοϊκότερης μεταχειρίσεως από άποψη επιστροφών λόγω εξαγωγής.

Ελλείψει κοινοτικών διατάξεων όσον αφορά τα κριτήρια για την ποιότητα και/ή τις ονομασίες προελεύσεως του τυριού [22] (αντίθετα από ό,τι συμβαίνει με το κρασί [23]), μπορούν, κατά παγία νομολογία του Δικαστηρίου, να εφαρμόζονται εθνικοί κανόνες τόσο ως προς τα κριτήρια της ποιότητας [24] όσο και ως προς τα κριτήρια των ονομασιών [25], τουλάχιστον εντός των ορίων που καθορίζουν τα άρθρα 30 έως 36 της Συνθήκης ΕΟΚ [26]. Νομίζω, επομένως, ότι η

22 — Παρά την προπαρασκευαστική εργασία που έγινε κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής (Eugen Ulmer, *Καταστολή του αθέμιτου ανταγωνισμού στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας*, τόμος I: συγκριτικό δίκαιο, 1965· μελέτη που έγινε κατά παραγγελία της Επιτροπής από το Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Patent-, Urheber- und Wettbewerbsrecht του Μονάχου, ιδίως αριθ. 432), δεν πραγματοποιήθηκε κανενός είδους εναρμόνιση στον τομέα των ονομασιών προελεύσεως, των ενδείξεων προελεύσεως κλπ. (βλέπε γραπτή ερώτηση αριθ. 250/86, ΕΕ C 290 της 17.11.1986, σ. 36). Το νομικό σύστημα ορισμένων κρατών μελών αναγνωρίζει το θεσμό της ονομασίας προελεύσεως, άλλων δε κρατών μελών σε μικρότερο βαθμό ή καθόλου· βλέπε σχετικώς, Jean Pierre Cochet, *La notion d'appelation d'origine en droit communautaire*, 1985, και Klaus-Jürgen Kraatz, *Der Schutz geographischer Weinbezeichnungen im Recht der Europäischer Gemeinschaften*, 1980.

23 — Εξαίρεση από την έλλειψη εναρμονίσεως του δικαίου των ονομασιών προελεύσεως υπάρχει όσον αφορά το κρασί. Ως συμπλήρωμα της κοινής οργανώσεως αγοράς οίνου (όπως ρυθμίσθηκε, τελευταία, από τον κανονισμό 337/79 του Συμβουλίου, της 5ης Φεβρουαρίου 1979, ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 112) στην οποία υπάγεται το καθεστώς τιμών και παρεμβάσεων του επιτραπέζιου οίνου, το Συμβούλιο εξέδωσε, την ίδια ημέρα, τον κανονισμό 338/79 περί καθορισμού ειδικών διατάξεων σχετικών με τους οίνους ποιότητος που παράγονται εντός καθορισμένων περιοχών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 159), του οποίου το άρθρο 16 παρέχει κοινοτικού δικαίου προστασία σε παραδοσιακές ενδείξεις όπως — για την Ιταλία — «denominazione di origine controllata» και «denominazione di origine controllata e garantita». Η απόφαση της 12ης Ιουλίου 1984 στην υπόθεση 49/83, Λουξεμβούργο κατά Επιτροπής (Συλλογή 1984, σ. 2931, σκέψη 13), αφορά τη διαφορά μεταξύ των ρυθμίσεων που θεσπίζουν οι δύο αυτοί κανονισμοί.

24 — Απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1984 στην υπόθεση 237/82, Jongeneel, Συλλογή 1984, σ. 483, σκέψη 13.

25 — Απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 1988 στην υπόθεση 268/86, Deserbais, Συλλογή 1988, σ. 4907, σκέψη 11).

26 — Εκτός από τις δύο αποφάσεις που αναφέρονται στις ανωτέρω δύο σημειώσεις, πρέπει σχετικώς να αναφερθεί η απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 1975 στην υπόθεση 12/74, Επιτροπή κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, Rec. 1975, σ. 181.

επιχειρηματολογία της Επιτροπής μπορεί να γίνει δεκτή, αν και διατηρώ κάποιες αμφιβολίες σχετικά, τις οποίες θα διευκρινίσω κατωτέρω.

Η αρχή της ισότητας

13. Οι δισταγμοί μου έχουν σχέση με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, όσον αφορά την απαγόρευση των διακρίσεων μεταξύ παραγωγών της Κοινότητας κατά το άρθρο 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ. Κατά τη νομολογία αυτή,

« υπ' αυτό το πρίσμα τα διάφορα στοιχεία της κοινής οργάνωσης αγοράς, προστατευτικά μέτρα, επιχορηγήσεις, ενισχύσεις και άλλα δεν είναι δυνατόν να διαφοροποιούνται ανάλογα με τις περιοχές και τις λοιπές συνθήκες παραγωγής ή κατανάλωσης *παρά μόνο βάσει* αντικειμενικών κριτηρίων, *τα οποία εξασφαλίζουν* στους ενδιαφερομένους αναλογική κατανομή των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων, *χωρίς να γίνεται διάκριση μεταξύ εδαφών* των κρατών μελών » [27]. (Οι υπογραμμίσεις δεν υπάρχουν στο πρωτότυπο.)

Ανακύπτει το ζήτημα αν σήμερα, δηλαδή πολλά χρόνια μετά τη δημιουργία της κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων και μετά την προσχώρηση κρατών μελών στα οποία επίσης υπάρχουν, ίσως, περιοχές όπου παράγεται γάλα και τυρί υπό ανάλογες συνθήκες, είναι ακόμα πράγματι σύμφωνη προς την αρχή της ισότητας η διατήρηση μιας προτιμησιακής μεταχειρίσεως που παραπέμπει σε εθνική νομοθεσία περί ονομασίας προελεύσεως ορισμένων τυριών, χωρίς να προβλέπει την ίδια δυνατότητα για προϊόντα άλλων περιοχών της Κοινότητας στις οποίες υπάρχουν ίσως ανάλογες συνθήκες παραγωγής ή καταναλώσεως. Ο δικός μου δισταγμός επί του σημείου αυτού είναι ακόμα μεγαλύτερος καθόσον σε πρόσφατη απόφαση το Δικαστήριο άφησε σαφώς να εννοηθεί ότι η μεγάλη ελευθερία εκτιμήσεως που παρέχεται, σύμφωνα με παλαιότερη απόφαση, στα κοινοτικά όργανα, όσον αφορά την εφαρμογής της κοινής γεωργικής πολιτικής συρρικνώνεται όσο προχωρεί η ολοκλήρωση της αγοράς [28].

Παρά το δισταγμό αυτό, δεν προτίθεμαι να προτείνω στο Δικαστήριο να εξετάσει κατά βάθος αυτό το ζήτημα. Η έκταση του επιχειρήματος, δεδομένου ότι αφορά όχι μόνο το σύστημα των επιστροφών λόγω εξαγωγής αλλά και το σύστημα των παρεμβάσεων, όπως έχει καθοριστεί στους κανονισμούς του Συμβουλίου, είναι πράγματι τέτοια ώστε υπερβαίνει κατά πολύ το πλαίσιο της παρούσας διαφοράς. Δεδομένου ότι οι διάδικοι — και ειδικότερα, στο δικόγραφο της προσφυγής της, η δανική κυβέρνηση (βλέπε ανωτέρω σημείο 4) — οριοθέτησαν την υπό κρίση διαφορά στους κανόνες περί αποδόσεως των επιστροφών λόγω εξαγωγής και επειδή το εν λόγω επιχείρημα δεν τέθηκε καθόλου ή σχεδόν καθόλου κατά την έγγραφη και κατά την προφορική διαδικασία, εκτιμώ ότι δεν χρειάζεται να αποφανθεί επί του σημείου αυτού το Δικαστήριο στο πλαίσιο της παρούσας διαφοράς. Αν, ωστόσο, το Δικαστήριο επιθυμούσε να εξετάσει το εν λόγω ζήτημα, θα έπρεπε, κατά τη γνώμη μου, να επαναληφθεί η συζήτηση.

27 — Απόφαση της 13ης Ιουλίου 1978 στην υπόθεση 8/78, Milac, Rec. 1978, σ. 1721, δεύτερη παράγραφος της σκέψεως 18· απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 1984 στην υπόθεση 106/83, Sermide, Συλλογή 1984, σ. 4209, σκέψη 28, και απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 1988 στην υπόθεση 203/86, Ισπανία κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1988, σ. 4563, σκέψη 25.

28 — Απόφαση της 2ας Φεβρουαρίου 1988 στην υπόθεση 61/86, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 431, σκέψη 14).

Συμπέρασμα

15. Σύμφωνα με την επιχειρηματολογία που ανέπτυξα, προτείνω να απορριφθεί η προσφυγή ακυρώσεως που άσκησε η δανική κυβέρνηση και να καταδικασθεί το Βασίλειο της Δανίας στα δικαστικά έξοδα.